

**[„CÂND ACUM CÂTEVA LUNI...”] –
de Mihai Eminescu [24 mai
1883]**

Când acum câteva luni de zile d. C. A. Rosetti trimise de la Paris poruncă către credincioasele și supusele sale slugi din Dealul Mitropolii pentru revizuirea Constituției, el denunță colegiurile restrânse ca niște focare de imoralitate și de corupțiune.

Corupțiune! imoralitate! repetară d' atunci pe toate tonurile vestalele de la „Românul”, care se vede că nu cunosc sau au uitat zicătoarea românească despre dracul care râde de porumbe negre. Corupțiune! imoralitate! răspund foițele marelui partid al patrioților cu lefuri multe. Corupțiune! imoralitate! iată cuvintele care în discuțiunile zilei, după vechiul obicei al jurnalului d-lui Rosetti, au să ție loc de argumente, de probe, de logică și de bun simț; ele vor înlocui vestitul: ești austro – maghiar din 1868 și bătaia de picior a consulului prusac, sau România aruncată la picerile contelui Andrassy din anii 1871-75.

Un lucru care totdeauna a deșteptat mirarea noastră este disprețul adânc pentru publicul cititor ce se dovedește în aceste procedări de polemică; nemărginita încredere ce are d. Rosetti în ignoranța și ușurința clienților „Românului”; desăvârșita lipsă de respect pentru acel popor cu care stă la vorbă, pe care pe față-l tămâiază, și pe care-l numește suveran, dar pe care-n fapt [î]l batjocorește ca curtezanii de opere bufe pe regele Hurluberlu I-ul sau Cacatoes al XIII-lea.

Cum nu se teme ca nu cumva printre cititorii jurnalului său să se găsească vrun om în fire și cu mințile întregi care să- și zică: „Dar proști ne mai crede d. Rosetti pe noi români când vine de ne vorbește de comștiune și imoralitate !” Cum poate să creadă d-lui că noi, în această țară, nu ne cunoaștem unii pe alții? Că nu știm cine este cinstit și cine nu? Că n-am auzit unde se află stările scandaloase și lefurile cumulate? În ce parte dezinteresarea și în ce parte specula nerușinată a tot ce este mai sfânt?

Ne zice d. Rosetti: colegiurile restrânse sunt imorale și

corupte; colegiile numeroase sunt azilul virtuții și al independenței.

Dar, pentru Dumnezeu, am înțelege aceste afirmări dacă legea electorală n-ar fi creat decât colegiuri restrânse; în lipsa unui punct de comparație, iluziunile ar fi permise; și am înțelege ca să se facă o încercare nouă, o experiență a cărei rezultate fiind necunoscute încă ar putea da legitime speranțe de îndreptare a relelor existente.

Dar acesta este cazul? Oare cu legea din 1866 n-am experimentat și colegiile numeroase ca și cele restrânse, cele cu vot direct ca și cele cu două graduri de votație? Nu le cunoaștem pe toate? Nu le-am văzut funcționând?

Ce ne zice d. Rosetti? Colegiurile restrânse sunt imorale; colegiurile numeroase sunt azilul virtuții; colegiurile restrânse permit falsificarea voinței națiunii; cu colegiuri numeroase vom avea o adevărată reprezentare națională.

Și, ca o ironie a destinului, tocmai în momentul când d. Rosetti ne făcea un tablou încântător al veacului de aur ce ne așteaptă când vom avea numa colegii numeroase, tocmai a doua zi după apelul ce face alegătorilor coleg. [al] IV-lea ca să trimeată țărani în sânul Adunării legiuitoare, colegiul cel mai numeros, colegiul țăranilor, colegiul celor patru milioane de săteni, stâlpul și temelie casei românești trimite în Cameră pe d. Ștefănică Belio la Teleorman, pe d. P. Grădișteanu la Tecuci, cum trimisese odinioară pe d. Oscar Eliat la Râmnicu Vâlci. Iată adevărații reprezentanți ai țăranilor; iată adevărata expresie a clasei muncitoare din România, adevărații propovăduitori ai regimului de virtute care va înlocui vechea corupție !...

Față cu sploziunea (ca să vorbim ca stilisti de la „Românul” !) de ilaritate care izbucni la știrea că sub regimul libertății alegerilor d. Ștefănică Bellio este alesul colegiului țărănesc din Teleorman credeți oare că „Românul” a

rămas fără cuvânt? Nu: alții poate s-ar fi încurcat în splicațiunile lor; organul d-lui Rosetti își aduse aminte de vorba românească: „Nu crede bărbățele ce vezi tu, crede ce-ți zic eu” și, fără nici o sfială, nici una nici două, el ne dăruie nouă, opozanților, reapționarilor, pe d. Ștefănică Bellio.

Dar vai! d. Bellio, socrul de ieri, de azi și de mâine, reclama, se supăra: el și răspunse scurt și coprinzător: „D-le redactor, rău m-ați trecut între reapționari și antirevizioniști: sunt ultraliberal și ultrarevizionist”.

Ai dreptate, d-le Ștefănică Bellio! Așa e: noi românii suntem imorali, desfrânați. D-ta ai să ne îndreptezi. Nu știm ce este munca, probitatea; o să ne înveți d-ta. Lascar Catargiu, generalul Manu, G. Vernescu, Al. Lahovari, Gr. Păucescu, Al. Știrbei etc. sunt niște nenorociți, corupți și corupători; o să-i faci dumneata oameni de treabă; ei reprezintă trecutul, d-ta ești viitorul; ei au jefuit pe țărani, [î]i vei apăra d-ta.

Du-te dar la Adunarea din Dealul Mitropoliei; nu vei mai avea nenorocirea d' a găsi acolo pe acei oameni corupți: ei au fugit și v-au lăsat liberi să moralizați Țara românească. Te vei întâlni acolo cu d, Petre Grădișteanu, reprezentantul țăranilor din Tecuci; cu d. Stolojan, care a tratat în Cameră pe d. Skileru de cămătar care despoaie și ruinează pe țărani; cu Skileru, care a aruncat în fața lui Stolojan milioanele câștigate în timpul ministeriului său; cu Mihălescu – warsawsky și alți atâția, și cu toți împreună veți lucra la regenerarea morală a Țării românești; veți stârpi corupțiunea și imoralitatea; din ticăloși și necinstiți ce eram până acum ne veți face oameni de treabă..

Numai, pentru Dumnezeu! deși ultraliberal și ultrarevizionist, moderează-te puțin, ca nu cumva, din mult zel, să ne moralizezi prea mult și să nu ieșim toți după chipul și asemănarea d-tale.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro